

מבחר פירושים והארות על
טקסטים מתוך הספרות
הערבית הקלאסית – חלק א

ניצה בינדר

صَعَصَةَ (כותרת): אבי־אביו של המשורר האומיי הנודע الْفَرَزْدَق. היה מפורסם בימים שלפני האסלאם בשל פעולותיו, המתוארות בקטע זה, ולכן כונה בשם مُحْيِي المَوءُودَات. הוא היה מכובד בקרב אנשי שבטו. מת בתקופת הח'ליפות של عُثْمَانُ بْنُ عَفَّان (הח'ליף השלישי מבין الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدُونَ – הח'ליפים ישרי הדרך. שלט בשנים 644-656).

وَأَد: מנהג אכזרי, שעל פיו נהגו לקבור תינוקות בנות, חיות, עם היוולדן. מחמד אסר איסור חמור על מנהג זה, ולכן אין הוא קיים עוד באסלאם. בחברה צבאית, החיה על פשיטות, היו לוקחים את הבנות בשבי, וזאת הייתה חרפה לשבט שבנותיו נשבו. הבנים, לעומת זאת, הגנו על השבט. יתרה מזאת, היו מקרים, שבהם נישאה נערה לבן שבט אחר, והיה חשש שביום מן הימים תפרוץ מלחמה בין שני השבטים. במצב שייווצר יילחמו בניה נגד בני משפחתם. לכן נהגו לקבור את הבנות לאחר היוולדן בעודן חיות.

המונח וְאִדָּא מופיע בקוראן ב־סֻרַת التَّكْوِيْن (81), פסוקים 8-9:
 وَإِذَا الْمَوْؤُودَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ... – "וכאשר ישאלו את פי הבנות הקבורות חיות
 באיזה חטא הומתו..."
 מנהג זה עדיין מתקיים בהודו. הורים קוברים את בנותיהם הפעוטות, בעודן חיות,
 מסיבות של מצוקה כלכלית.

فَحُلَّ (ש' 5): גמל זכר בלתי מסורס.
 جَعَلَ عَلَى نَفْسِهِ (ש' 6): נדר לעצמו נדר.
 המספרים 300 / 400 (ש' 7): המספרים אינם חייבים להיות מדויקים!

תופעות תחביריות

כותרת: صَعَصَعَةً – שם מחוסר תנוּין (מסתיים ב־ة) (ראה עמ' 35-36).
 ש' 1: أَبِي عَيْبَةَ – שם מחוסר תנוּין (מסתיים ב־ة) (ראה עמ' 35-36).
 ש' 2: (1) وَهُوَ يَحْفَرُ بَيْتًا (2) وَأَمْرًا تَبْكِي – جملتان حالتان.
 ש' 4: يَتَّبِعُهُمَا أَوْلَادُهُمَا – جملة صفة.
 ש' 5: كَانَ تَحْتَهُ – جملة صفة.
 ש' 6: لَمَكْرُمَةً – נשוא של إِنَّ. המילה פותחת ב־لَا التَّأْكِيْد. אות זו יכולה להצטרף
 אל האיבר המרוחק מן המילה إِنَّ בין שהוא הנושא או הנשוא.
 ש' 7: مَوْؤُودَةٍ – שם אחרי מספרים מסתיימים בשני אפסים ומעלה יבוא
 ביחיד, והוא סומך למספר.

תרגום:

צעצה מחייה התינוקות הקבורות חיות

בשם אבו עֲבָדָה: היו קוראים לצעצה 'מחייה התינוקות הקבורות חיות', וזאת
 משום שעבר ליד איש משבטו, כשהוא חופר באר ואשתו בוכה. אמר לה צעצה:
 מה גורם לך לבכות? אמרה: בעלי רוצה לקבור חיה את בתי זאת. אמר לו: מה
 הביא אותך לידי זה? אמר: הדלות. אמר: הנה אני קונה את התינוקת ממך תמורת
 שתי נאקות עם ולדותיהן, שתכלכלנה אתכם בחלבן, ולא תקבור חיה את הנערה.
 אמר: אעשה זאת. נתן לו את שתי הנאקות וגמל זכר, שהיה מתחתיו (שרכב עליו),
 ואמר בנפשו: הנה זה מעשה אציל, ולא קדם לי בו איש מהעריבים. ואז קיבל על
 עצמו, שלא ישמע אודות תינוקת קבורה חיה, אלא יפדה אותה. ובא האסלאם,
 ועד אז פדה 300 תינוקות כאלה, ויש אומרים – 400.